

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **T.L.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 28 października 2025 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 3 kwietnia 2025 r., sygn. akt II AKa 465/23,

zmieniającego wyrok łączny Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 17 sierpnia 2023 r., sygn. akt XII K 207/22,

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zwolnić T.L. od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.**

[WB]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie w dniu 17 sierpnia 2023 r. wydał wobec skazanego T.L. wyrok łączny o sygn. akt XII K 207/22. W części wstępnej tego

wyroku wymieniono 16 wyroków, w tym 3 wyroki łączne, wydane przez różne sądy wobec skazanego, zaś w części rozstrzygającej:

I. na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. oraz art. 569 § 1 k.p.k.:

- połączono kary pozbawienia wolności orzeczone prawomocnymi wyrokami w sprawach o sygn. akt: XII K 108/21, IV K 1587/19, III K 698/18, IV K 373/15 i orzeczono wobec T.L. jedną karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 17 lat,

- połączono kary ograniczenia wolności orzeczone prawomocnymi wyrokami w sprawach o sygn. akt: II K 320/22 i V K 2276/22 i orzeczono wobec T.L. jedną karę łączną 2 lat ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie;

II. na mocy art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczono skazanemu podane szczegółowo okresy rzeczywistego pozbawienia wolności;

III. ustalono, że w pozostałym zakresie połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu;

IV. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzono postępowanie co do objęcia wyrokiem łącznym kar orzeczonych w sprawach o sygn. akt: III K 826/99, IX K 880/02, IV K 219/06, III K 135/10, XII K 203/14, VIII K 605/13, IV K 893/14, XII K 210/17, VIII K 116/19, III K 773/17.

Wyrok zawiera również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów sądowych.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca skazanego. Zaskarżył wyrok w części, co do orzeczonej kary łącznej pozbawiania wolności i zarzucił „orzeczenie rażącej niewspółmiernej kary łącznej 17 lat pozbawienia wolności”. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie skazanemu kary łącznej pozbawienia wolności w wymiarze 14 lat.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2025 r., sygn. akt II AKa 465/23:

I. zaskarżony wyrok zmienił w ten sposób, że:

1. uchylił orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności;

2. z węzła kary łącznej oraz z zawartego w części wstępnej wyroku opisu skazań wyeliminował opisany w punkcie 13 wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy - Pragi Północ w Warszawie z dnia 25 sierpnia 2020 r., sygn. IV K 373/15;

3. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w stanie prawnym obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. do dnia 24 czerwca 2020 r. przed zmianą wprowadzoną ustawą zmieniającą z dnia 19 czerwca 2020 r. (Dz.U. 2020.1086) połączył kary pozbawienia wolności orzeczone prawomocnymi wyrokami: łącznym Sądu Okręgowego w Warszawie sygn. akt XII K 108/21, Sądu Rejonowego dla Warszawy - Woli w Warszawie sygn. akt IV K 1587/19, Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Północ w Warszawie sygn. akt III K 698/18 i orzekł skazanemu jedną karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 16 lat;

II. w pozostałej zaskarżonej części, w tym w zakresie punktu II, wyrok utrzymał w mocy;

III. na mocy art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności dodatkowo zaliczył skazanemu okres wykonywania kary orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy - Woli w Warszawie o sygn. akt IV K 1587/19 – od 17 sierpnia 2023 r. do 3 kwietnia 2025 r.

Wyrok zawiera również rozstrzygnięcie o kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie wniósł obrońca skazanego. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucając:

1. rażąco i mającą istotny wpływ na treść wyroku obrazę prawa karnego procesowego poprzez naruszenie art. 28 § 3 k.p.k., polegające na niedostrzeżeniu przez Sąd II instancji bezwzględnej przyczyny odwoławczej, jaką jest niewłaściwa obsada Sądu I instancji i w konsekwencji brak uchylecia wyroku, albowiem ze względu na szczególną zawartość sprawy i jej wagę, Sąd I instancji powinien był rozpoznać sprawę i orzec w składzie trzech sędziów albo jednego sędziego i dwóch ławników, wskutek czego zachodzi wobec wyroku bezwzględna przyczyna uchylecia orzeczenia określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.;

2. rażąco i mającą istotny wpływ na treść wyroku obrazę prawa karnego materialnego poprzez naruszenie art. 86 § 4 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k., polegające na zastosowaniu przy wymierzaniu kary łącznej przepisu uchylonego, który nie

obowiązywał w dacie orzekania, czyli art. 86 § 4 k.k., co istotnie wpłynęło na treść wyroku w ten sposób, że orzekając o karze łącznej Sąd przyjął jej granice jako od najwyższej kary łącznej do sumy kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa, co w konsekwencji miało znaczący wpływ na wysokość orzeczonej kary łącznej, podczas gdy Sąd nie był uprawniony do stosowania przepisu uchylonego, czyli art. 86 § 4 k.k., a podstawa kary łącznej powinna była mieścić się od najwyższej kary jednostkowej do sumy kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa;

3. rażąco niewspółmierność orzeczonej wobec skazanego kary łącznej poprzez wymierzenie skazanemu kar 16 lat pozbawienia wolności i 2 lat ograniczenia wolności, ignorując jednocześnie rażące naruszenie prawa materialnego, czyli zastosowanie art. 86 § 4 k.k., które miało znaczący wpływ na wysokość orzeczonej kary łącznej oraz ignorując pozytywne opinie penitencjarne wydane wobec skazanego, podczas gdy kara łączna pozbawienia wolności powinna być bez ww. uchybień znacznie łagodniejsza.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Nadto, powołując się na art. 532 § 1 k.p.k., wniósł o wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Regionalnej w Warszawie wniosła o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Należało podzielić pogląd prokuratora o oczywistej bezzasadności kasacji. Taka ocena skargi skutkowałą jej oddaleniem na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 3 k.p.k.).

Dalszych rozważań trudno nie rozpocząć od uwagi, że treść skargi wręcz podaje w wątpliwość kompetencje jej autora jako podmiotu fachowego, chociaż nie skłania jeszcze do takiej oceny widoczna niekonsekwencja obrońcy, przejawiająca się w podniesieniu oprócz pierwszego jeszcze dwóch zarzutów. Jeżeli bowiem skarżący jest przekonany, że na szczeblu Sądu Okręgowego zaistniało uchybienie o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej, które musi skutkować uchyleniem wyroków sądów obu instancji, to nie jest jasne, dlaczego uznał za słuszne podnieść jeszcze

inne zarzuty, chociaż ich rozpoznanie, w razie podzielenia przez Sąd kasacyjny zarzutu z pkt 1, byłoby niecelowe (art. 436 k.p.k.). Dalej idącą krytykę nasuwa konstatacja, że w kasacji obrońca oczywiście błędnie wykreował tezę o zaistnieniu uchybienia o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej, podjął niedopuszczalną (art. 519 k.p.k.) polemikę z wyrokiem łącznym orzeczoną przez Sąd I instancji, o czym będzie mowa w dalszej części niniejszego uzasadnienia.

Przechodząc do omawiania poszczególnych zarzutów należy stwierdzić, że zarzut z pkt 1 jest oparty na błędnym odczytaniu art. 28 § 3 k.p.k. i tym samym zupełnie chybiony. Przepis ten, wskazany przez skarżącego jako naruszony, stanowi, że ze względu na szczególną zawłość sprawy lub jej wagę sąd pierwszej instancji, który co do zasady orzeka jednoosobowo (art. 28 § 1 k.p.k.), może postanowić o jej rozpoznaniu w składzie trzech sędziów albo jednego sędziego i dwóch ławników. Niezależnie od tego, że ustawa nie nakłada obowiązku wyodrębniania spraw według stopnia ich zawłości czy wagi i w konsekwencji nie określa, jakie czynniki miałyby decydować o zaliczeniu danej sprawy do wspomnianej kategorii, należy zaznaczyć, że naruszenie art. 28 § 3 k.p.k. nie jest możliwe, skoro przepis ten ma charakter fakultatywny: nie nakłada obowiązku rozpoznania wymienionej w tym przepisie sprawy w składzie innym niż jednoosobowy, a jedynie dopuszcza taką możliwość. Wobec tego nawet sprawa obiektywnie zawiła lub o dużej wadze, jeżeli nie jest sprawą o zbrodnię lub o przestępstwo, za które ustawa przewiduje karę dożywotniego pozbawienia wolności (art. 28 § 2 i 4 k.p.k.), może być rozpoznana, bez naruszenia przepisów, przez sąd obsadzony przez jednego sędziego. Inaczej mówiąc, omawiany zarzut jest niezasadny z tego powodu, że w oparciu o unormowanie z art. 28 § 3 k.p.k. nie można twierdzić, iż zaistniało uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady sądu.

Postawienie zarzutu z pkt 2 kasacji jest mało zrozumiałe tak w świetle jej części motywacyjnej, treści zaskarżonego wyroku i jego uzasadnienia. W wyroku Sąd Apelacyjny powołał „art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.”, zatem prokurator nie bez racji zwróciła uwagę, że „orzekając nowy wymiar kary łącznej Sąd Apelacyjny – wbrew zarzutom kasacji – nie stosował art. 86 § 4 k.k.”. W uzasadnieniu wymieniony Sąd nawiązał do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z

dnia 18 kwietnia 2019 r., K 14/17, stwierdzającego, że art. 86 § 4 k.k. jest częściowo niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP i uznał, że konsekwencją tego wyroku musi być przyjęcie, iż „dolną granicę kary łącznej wyznacza najwyższa z orzeczonych wobec skazanego kar jednostkowych, natomiast na skutek przywołanego wyroku zakresowego nie ma podstaw do zmiany zasad określania górnej granicy wymiaru kary łącznej wskazanych w art. 86 § 1 k.k., jako sumy kar jednostkowych i kar łącznych”. Mając to na uwadze, Sąd *ad quem* stwierdził, że dolną granicę kary łącznej w pierwszym zbiegu przyjętym przez Sąd Okręgowy wyznacza najsurowsza z kar jednostkowych pozbawienia wolności, choćby objętych węzłem innej kary łącznej, w tym wypadku kara określona wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie z dnia 13 listopada 2019 r., sygn. akt III K 773/17, orzeczona w wymiarze 6 lat i 6 miesięcy, objęta wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Warszawie sygn. akt XII K 108/21, a nie orzeczona tym wyrokiem kara łączna 12 lat pozbawienia wolności. W dalszym toku wyводу Sąd Apelacyjny wskazał, że „granice kary łącznej pozbawienia wolności ukształtowały się w przedziale od 6 lat i 6 miesięcy do 16 lat i 6 miesięcy”. To stanowisko obrońca akceptująco odnotował w uzasadnieniu zarzutów kasacyjnych, wskazując, iż „należy zgodzić się z Sądem II instancji, który zasadnie przyjął, że dolną granicą kary łącznej wymierzonej wobec T.L. jest kara jednostkowa pozbawienia wolności w wysokości 6 lat i 6 miesięcy” (pkt 7 uzasadnienia) oraz że „Sąd Apelacyjny zasadnie uchylił wyrok skazujący Sądu I instancji i wyeliminował z opisu skazań wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy - Pragi Północ w Warszawie z dnia 25 sierpnia 2020 r., sygn. IV K 373/15” (pkt 29). Niezależnie od tego, iż w rzeczywistości rozstrzygnięcie z pkt I.1 wyroku Sądu odwoławczego nie było uchylające, nadto jest dyskusyjne czy wyrok łączny jest wyrokiem skazującym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2014 r., I KZP 22/14), należy stwierdzić, iż przy takim komentarzu obrońca powinien klarownie wytłumaczyć cel postawienia zarzutu i jego treść, mówiąc, że „orzekając o karze łącznej Sąd przyjął jej granice jako od najwyższej kary łącznej do sumy kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa”. Wobec braku jasnego wyводу w tym zakresie można jedynie przypuszczać, iż skarżący chciał zasygnalizować, że chociaż Sąd Apelacyjny przyjął, iż w przypadku T. L. dolną granicą kary łącznej jest

kara jednostkowa pozbawienia wolności w wysokości 6 lat i 6 miesięcy, to w wyroku podał, że łączy m.in. karę pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Warszawie, sygn. akt XII K 108/21, o której wiadomo, że wynosi 12 lat. Gdyby taka była intencja obrońcy, to rzeczywiście można mówić o niespójności procedowania Sądu odwoławczego, wszakże zarazem trzeba przyjąć, że nawet przy zachowaniu tej spójności skazany nie mógł oczekiwać orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności w niższym wymiarze. Jednoznacznie wynika to z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w którym Sąd Apelacyjny stwierdził stanowczo, że uznaje za niezasadny zarzut apelacji podnoszący rażącą niewspółmierność wymierzonej T. L. kary łącznej pozbawienia wolności oraz wskazał, że „przekonanie obrońcy o zasadności orzeczenia kary łącznej opartej na zasadzie asperacji, ale zbliżonej do absorpcji i dalekiej od kumulacji, musi być odczytywane jako wynik subiektywnego oglądu podyktowanego rolą procesową, a nie obiektywnej analizy okoliczności przedmiotowej sprawy”. Sąd poświęcił wiele uwagi tym okolicznościom, m.in. akcentował uporczywe nieposzanowanie przez skazanego porządku prawnego, wyrażające się w popełnieniu na przestrzeni szeregu lat ponad 30 różnych rodzajowo przestępstw, w tym w warunkach recydywy, co pozwala wnioskować, że z popełniania przestępstw uczynił sobie sposób na życie, nie poddając się resocjalizacyjnym oddziaływaniom kar wcześniej stosowanych. W takim wypadku zachodzi konieczność długotrwałej kontynuacji procesu resocjalizacji w warunkach zakładu karnego, „aby mógł on osiągnąć trwały skutek i doprowadzić do zmiany ugruntowanych, negatywnych postaw skazanego wobec porządku prawnego i cudzych dóbr chronionych prawem”. Sąd zaznaczył również, że „instytucja kary łącznej nie musi bynajmniej prowadzić do złagodzenia prawnokarnych konsekwencji dla sprawcy wielu przestępstw. Przeciwnie, jego sytuacja może w wyniku wydania wyroku łącznego i orzeczenia kary łącznej ulec pogorszeniu (...)”. W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że jedyną okolicznością rzutującą na wymiar kary łącznej pozbawienia wolności było wyeliminowanie jednego z wyroków z realnego zbiegu przyjętego przez Sąd I instancji.

Nasuwa się również spostrzeżenie, że chociaż obrońca prawidłowo wskazał, iż zaskarża kasacją wyrok Sądu Apelacyjnego, to w większości skupił uwagę na wyroku łącznym wydanym przez Sąd I instancji, nawiązując do niego w wielu

punktach (1, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 26) części motywacyjnej skargi. Skoro kasacja została skierowana przeciwko wyrokowi Sądu odwoławczego, to nie wiadomo dlaczego autor akcentował m.in., że „rażący błąd jednoosobowego składu Sądu I instancji poskutkował przyjęciem za podstawę orzekania ram wymiaru kary łącznej od 12 lat pozbawienia wolności do 17 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności” (pkt 8 uzasadnienia) oraz że pomimo wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 kwietnia 2019 r., K 14/17, Sąd I instancji zastosował przepis art. 86 § 4 k.k. i „dopuścił się w ten sposób rażącego naruszenia prawa materialnego, które miało znaczący wpływ na treść Wyroku” (pkt 22, 26). Zasadność tych twierdzeń jest przy tym dyskusyjna, bowiem z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego nie wynika jakie przyjęto ramy wymiaru kary łącznej pozbawienia wolności, co zresztą odnotował Sąd *ad quem* wskazując, że „odnosząc swoją argumentację do granic kary łącznej od 12 lat do 20 lat pozbawienia wolności skarżący błędnie je postrzega, acz nie sposób nie dostrzec, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy również ich nie oznaczył”. Jest nawet niewykluczone, że Sąd I instancji granice kary łącznej postrzegał prawidłowo, skoro wskazał, iż „przepis art. 86 § 1 k.k. przewiduje granice kary łącznej i wobec jego treści w brzmieniu w powyższym okresie, Sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając w przypadku kary pozbawienia wolności 20 lat (...)”.

Zarzut z pkt 3 kasacji formalnie może być uznany za dopuszczalny w zakresie kary łącznej pozbawienia wolności (ale – przy pozorności zarzutu nienależytej obsady Sądu I instancji – nie kary łącznej ograniczenia wolności, skoro apelacją nie objęto orzeczenia o tej karze, nadto należy mieć na uwadze treść art. 523 § 2 k.p.k.), skoro podnosząc jej rażącą niewspółmierność obrońca twierdził, że jest ona skutkiem m.in. naruszenia prawa materialnego poprzez zastosowanie art. 86 § 4 k.k. Wyżej odnotowano, że twierdzenie o zastosowaniu tego przepisu przez Sąd *ad quem* jawi się jako wątpliwe, poza tym z wywodów tego Sądu wynika, że niezależnie od tego, jaką dolną granicę kary łącznej pozbawienia wolności by przyjął, odrzucił złagodzenie tej kary z innego powodu niż zmniejszenie ilości kar podlegających połączeniu. W tym zarzucie jest również mowa, że Sąd zignorował pozytywne opinie penitencjarne wydane wobec skazanego, co świadczy o

nieuważnym zapoznaniu się obrońcy z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku, w którym odnotowano, że „o jej (kary łącznej – uzup. SN) wysokości nie decyduje wyłącznie przebieg resocjalizacji skazanego w warunkach penitencjarnych, który *in concreto* nie nasuwa zastrzeżeń, skoro z opinii penitencjarnej wynika, że skazany zachowuje się poprawnie, był wielokrotnie nagradzany za dobre zachowanie i nieodpłatne prace, nie będąc jednocześnie karany dyscyplinarnie, realizuje na bieżąco indywidualny pogram oddziaływania, pracuje nieodpłatnie w jednostce penitencjarnej, partycypował w programie resocjalizacyjnym, jest krytyczny wobec przestępstw”. Wypada przyjąć, że obrońca podniósł, iż określając wysokość kary łącznej pozbawienia wolności, tym okolicznościom Sąd Apelacyjny nie nadał należytego znaczenia, jednak nie może to być przedmiotem uwagi Sądu kasacyjnego, który kwestię wymiaru kary może badać wyłącznie w kontekście rażącego naruszenia prawa.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w pkt 1 postanowienia, przy czym rozpoznanie kasacji krótko po jej wpłynięciu czyniło zbędnym rozpoznanie wniosku o wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia. Rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w pkt 2, uwzględniające trudną sytuację materialną skazanego, która rzutowała na zwalnianie go od ponoszenia kosztów sądowych również przez sądy obu instancji, znajduje oparcie w art. 624 § 1 k.p.k.

[WB]